

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskavanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanski ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Grande munus.“

Tako se zove okrožnica ali enciklika sedanjega papeža Leona XIII. do vseh katoliških kristjanov o sv. Cirilu in Metodu, kateri bode prihodnji petek obletnica. Dana na svetlo 30. septembra 1880 v god sv. Hieronima je vzbudila pozornost vsega sveta. Zanimati so se jeli zanj ne le katoličani, tudi nekatoličani, Slovani in Neslovani. Vzlasti poprijela je Slovane katoliške, da so hvaležni za toliko dobroto ponaeststnikov iz vseh strani — od Krkonošev in Karpat, od Balkana, Velebita in Triglava — iz vsih rodov — Čehi in Poljci, Rusje (t. j. Malorusi ali Rusini) in Bolgari, Hrvatje in Slovenci — 1500 v številu — iz vseh stanov in vsakere starosti, da so ondi v vseh svojih jezikih ali narečjih s svetim Očetom po Cirilu in Metodu slavili Boga. Kar svet stoji, kaj takega ni bilo, in v XIX. stoletju pripovedovala bode v prihodnje zgodovina o Slovanih kot o velikem narodu, o Slovanstvu. Po tem slavnem dejanju je sveta katoliška Cerkev, ktera je in hoče biti mati vsem narodom, slovanski narod povzdignila in počestila med narodi evropskimi. Odslej se med velikimi narodi na svetovnem pozorišču prezirati ne morejo Slovani. Da se ohrani v spominu tudi bodočnosti, preskrbela je knjižna tiskarna ss. Cirila in Metoda v Pragi, ter dala na svetlo omenjeno okrožnico Leona XIII. poleg latinskega izvornika v vseh narečjih slovanskih v prijetni obliki za malo ceno 1 gl., in Benediktinci Rajhradski na Moravskem so to encikliko „Grande munus“, ktero je prošt V. Štulc v Rimu imenoval v svojem ogovoru 4. jul. očitno „Grandissimum munus“, dali na svetlobo razun besede latinske v sedmerih no-

vih ali modernih jezikih t. j. talijanskem, francoskem, nemškem, angleškem itd., češ, naj tudi ti olikani zapadni narodi izvedó, da Slovan gre na dan. V tem hvaležnem spominu o tej veliki svetovni zgodbi slovanski obhajajo v petek v god sv. Jeronima pomenljivo obletnico z brati Slovani tudi mi katoliški Slovenci.

Naloga Kranjcev.

Zadosti znamo je žalostno stanje slovenskega naroda po vseh pokrajinah; povsodi mu nadvladuje in ukazuje tuj živelj, povsodi mu tujci kruh režejo. Vendar je še med slovensko paro razloček precejšen gledé na osodo njeno. Najhuje se godi Slovincem na Beneškem podlaško vlado in Slovincem na Ogerskem; oboji se svoje narodnosti niti spominjati ne smejo, da bi se pa nanjo kaj oziralo, tega še upati ne morejo. To so Slovenci četrte vrste gledé osode. V tretji vrsti pridejo ipotem Korošci, kateri se smejo sicer še Slovence imenovati in zavolj tega po postavi ne more biti nihče kaznovan, ako se izpozna za Slovence, sicer pa so brez vsakih narodnih pravic. V drugi vrsti stojé štajerski in primorski Slovenci; oni so že narodno zbudjeni in se zavedajo, tudi so zastopani v zborih in občinskih svetih, oni imajo nekoliko narodnih ljudskih šol, ter čitajo tudi narodne časnike. O teh se zamore reči, da vsaj životarijo, če ne živijo. Najhuje jih tlačí srednji, meščanski stan, ki je ves potujčen ali pa res tuj, na Štajerskem nemšk, na Primorskem lašk. Tudi so v deželnih zborih oboji v manjšini nasproti tujim sosedom in ne morejo nič izdatnega doseči. V prvi vrsti gledé osode, to je, primeroma najbolj srečni so še Kranjci.

Oni živé v deželi, ki je z malimi izjemami vsa slovenska; ker so štajerski in koroški Slovenci odbijali naval, ostala je osrednja Krajina še zdravo slovansko jedro. Ker so Slovenci na Kranjskem v toliki večini nasproti tujcem, znali so si vedno še ohraniti neko veljavo v deželi, tujcem se ni posrečilo, Kranjcem vzeti ves ponos; Kranjec se šteje in smatra za gospodarja te dežele, med tem ko je Štajerc in Primorec na lastni zemlji nekako tujec, ker si Štajersko prilastujejo Nemci, Primorsko pa Lahi, tam živeče Slovence pa smatrajo kot deželane druge vrste, kot nekeve sužnje, kar izražajo z zaničljivim izrazom „ščavo“ ali pa „bindischer“. Slovenec na Kranjskem še ni toliko ostrašen, kakor po drugih slovenskih deželah, on se nekako bolj „čuti“ in to je že velik dobiček v moralnem oziru. Slovenski fantje na Štajerskem in Koroškem le bolj tiho in otožno zapojó, ter si ne upajo zavriskati, vedoči, da smejo le toliko veseli biti, kolikor jim tega nemška gosposka dovoli; Kranjec pa vesel zavriska, ker je doma, v svoji deželi, ter se na tej ne pusti od nikogar strahovati. To se vé, da se ne sme po črki vzeti, je le ena primera za vse druge, da se bo spoznalo, v koliko so Kranjci na boljsem. Velika sreča je za Kranjce tudi to, da se tukaj meščanstvo še ni potujčilo. Na Štajerskem in Koroškem govoré v mestih in trgih le nemški, na Primorskem večinom laški, slovensčino le za silo tolčejo, ter jo sovražijo. Na Kranjskem pa se tudi meščan s ponosom Slovence ali vsaj „Kranjca“ imenuje, Nemeč ali Lah vendar neče biti, če sicer prav po neumnosti pripada k takozvani nemškutarski stranki. Domači, hišni jezik je po

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

IX.

..... Doluere eruento
Dente lacessiti

(Dalje.)

Sprevidi se, da taka zavračanja niso bila primerna poravnati prepira. Pripetljeji, ki se je bil nekaj dni pozneje primeril, razunel je še bolj duhove in razdor strahotno povečal.

Bogata gospa iberskega rodu, ki se je bila nekaj v Rimu naselila in z nekim iz Aleksandrije došlim Grkom poročila, zgubila je man na mah moža in dvoje otrok. Mislili so, da bode žalovala brez kraja in konca in da jo bo na vse zadnje še pobralo. Velika je bila torej iznenada videvšim, kako da mirnega čela, suhih oči malo da ne kljubljivo in stoisko, razpetih rok k razpeli hiti in krepkim glasom govori: „zahvalujem se ti, moj gospodin Bog, da si pretrgal toliko vezi, ki so me od tebe

ločile. Sedaj sem prosta, sedaj čem služiti edino le tebi.“

Še ni bile vse. Z najmlajim sinčekom na rokah je šla pred rakevjo, v kateri so ležali trije mrtveci; vse tri je mirno v grob položila.

Tako junaštvo šlo je preveč čez ženske moči, posebno poganke, da ne bi se ji zdelo protinatorno, nedoumno, neprimeroma celo pri kristjanki. Iz čudenja nastala je serditost. In ko je ta gospa po pogrebu, v veliko pohujšanje in ne marajoča za prošnje, rekla, da bode Rim zapustila, za zmerom daleč kamo se podala in ko je prihodnjega dne zares zginila, popustivši otroka, da mu je moral mestni pretor, kakor brezstaršni siroti, varha postaviti, vskipela je razjarnost in razdraženost do najvišje stopinje. Vse mesto bilo je pokonci. Taka prenapetost, taka trdosrčnost, ki pozablja najsveteje natorne postave in najpotrebneje družinske dolžnosti, je priklicala menitve, kterim ugovarjati si niso upali niti kristjani in samostanstvo, tako se je sploh sodilo, je skupilo nov, strašanski udarec.

Temu se je pridružila še ta okolnost, da je bil Eusebij izdal knjigo o devištvu, v kateri

je hotel svariti duhovščane, ne pa spodbujati, da bi se trgale družinske vezi, zaničeval zakon, črtil vse pogoje državljanske družbe. Seveda, očitno obrekovanje so spoznali vsi tisti (pa koliko jih je bilo?), ki so se potrudili knjigo odpreti. Brali so v njej le dvojno zbadanje. Eusebij je bičal tiste samostance, katerih edina zasluga je bila ta, da so nosili ohlapna rokala, slabo obutev, grobo halo, pri tem pa živeli nevredno svojega stanu in duhovstvo zasramovali; bičal je tudi one duhovščane, ki so hlepeli po diakonsčini in mašništvu iz malo čistih, če ne slabih namerov.

Če se je ljudstvo z ozirom na to knjigo zadovoljilo da je oštevalo nasprotnike, je bilo pa res po drugi strani, da so med ljudstvo prišli pravi prepisi ne knjige, ampak nekega kratkega pisma, ki je bil skrivaj odnešen. V tem pismu je bil Eusebij svoje misli povedal, okolnosti in mnenja razvijal, ktere bi bila že uresničila ostra Melanija, kakor je bilo videti. Pisano je bilo nekemu prijatelju, ki si ga je hotel pridobiti za večjo popolnost.

„Kaj delaš v svoji dedni stanici, mu je pisal, ti mehkužni vojak? Kje so trdnjave

celi Krajini le slovenski; zato pa je tudi slovenska narodnost v tej deželi precej utrjena in zavarovana. Na boljsem so Kranjci pa tudi zato, ker jim je lahko mogoče, pridobiti si večino v kranjskem deželnem zboru in pri drugih javnih skupščinah te dežele.

Kranjci pa ne smejo misliti, da so si ta boljši položaj sami priborili, ampak le srečna njih lega jih je obvarovala. Ko bi bilo nemštvo na Kranjce skoz stoletja tako pritiskalo, kakor je na Korošce in Štajerce, potem bi bila tudi že Krajina na pol ponemčena in le doli ob hrvaški meji bi se morda še kaj slovenskega slišalo. Ker so pa Štajerci in Korošci s pasivnim uporom ponemčevanje zadrževali, zato do zdaj do Kranjske še ni prišlo z vso naravno močjo, ampak se le nekako umetno goji in pospešuje po šolah in uradnih. Kranjci toraj svojih bratov na Koroškem in Štajerskem nikakor ne smejo z višine gledati, ampak še hvalo jim morajo vedeti in spoznavati, da je tudi na Kranjskem slovenska narodnost v nevarnosti, kedar enkrat popolnoma omaga na Koroškem in Štajerskem.

Na Koroškem že nismo več daleč od onega dne, ko se bo reklo, da tam Slovencev — ni več; in kaj potem? Gorenjska stran pride na vrsto, da se ponemči! Ker je osoda Kranjcev navezana na osodo Korošcev, Štajercev in Primorcev, zato kliče Kranjce lastni dobiček in skrb za lastno življenje v boj za slovensko narodnost po vseh slovenskih pokrajinah. Naši rojaki ob mejah stražijo Kranjcem narodnost in samostalno življenje, ker odbijajo, bodisi aktivno ali pasivno, napade in navale tujih narodov, zato pa smejo tudi po pravici od Kranjcev zahtevati, da jim ti v njihovih težkih borbah na pomoč pridejo. Kranjce toraj kliče tudi dolžnost hvaležnosti, da so svojim bratom na Koroškem, Štajerskem in Primorskem v pomoč, spodbudo in zavetje. Kranjce pa bi morala klicati tudi čast, da se postavijo na čelo slovenske duševne vojske, ter da pomagajo najprej sebi, potem pa še svojim bratom. Če Kranjci zavzemajo odlično mesto med Slovenci, veže jih po pregovoru „noblesse oblige“ tudi čast, da so prvi med borilci za našo narodnost. To je častna naloga za Kranjce. Prosto ljudstvo to nalogo in dolžnost bolje umeje, nego izobraženci; kajti če Kranjec pride

na Koroško, Štajersko ali Koroško, povsodi je pionir slovenstva, buditelj in prvi boritelj za narodno stvar. Na Koroškem so priseljeni Kranjci skor edini zastopniki narodne ideje.

Kaj pa naj Kranjci storé, da bodo to svojo nalogo izpolnivali? Oni naj si najprej utrdijo svojo narodnost doma na Kranjskem, naj si prilastijo moč in gospodarstvo v tej deželi faktično in postavno, naj si priboré ravnopravnost v šolah in uradnih, naj iztrebijo iz dežele nemškutarsko zalego. Ko bodo tako enkrat na trdnem, potem bodo lahko pomagali tudi svojim bratom na Štajerskem, Primorskem in Koroškem, da si bodo tudi ti svojo narodnost laglje ohranili, kar bo v korist tudi Kranjcem, ter da se bodo v gospodarskem oziru obranili, da njih zemlja ne pride v tuje roke, kakor na Poznanskem, kjer imajo Nemci nalašč za to društvo, da vse poljske kmetije, ki pridejo na boben, pokupijo, in tako lahko prvobitne prebivalce Poljake iz dežele izganjajo. Duševno in materjelno blagostanje in neodvisnost moramo toraj vedno skupno pred očmi imeti.

Mnogi pa bo rekel: „Kako bodo Kranjci drugim pomagali, saj še sami sebi ne morejo pomagati, kajti njim samim še tuji ukazujejo, pa se jih ne morejo odkrižati?“ V tem je že nekoliko resnice; pa mi menimo, da je kranjsko ljudstvo krepko dovolj, da bi se brez velikega napora lahko znebilo tujega jerobstva, samo ko bi njegovi voditelji imeli ne kaj več eneržije. Zato ravnó obžalujemo rahlostopu in slabotno obnašanje naših poslancev naproti nemškutarski večini deželnega zbora, naproti deželnemu šolskemu svetu itd. Treba je samo nekoliko eneržije, pa bi se ta maloštevilna četa nemškutarjev kranjskih na vse strani razkropila; treba samo nekaj bolj močatega povdarka naproti vladi, pa bi nam dala ta kmalo zaželjeno ravnopravnost v šolah in uradnih.

Kadar bi Kranjci enkrat to vse dosegli, potem bi bila Kranjska za Slovence to, kar je Galicija za Poljake. V Galicijo pribeže preganjani Poljaki, v Galiciji se šolajo poljski mladenči iz Rusije, Nemčije in Šlezije. Tako bi se lahko tudi na kranjskih slovenskih šolah učili mladenči iz Koroškega, iz Primorja, iz Rezijanije (beneški Slovenci) in iz Ogerskega. Če bi drugače ne šlo, napravile bi se

deželne ustanove ali štipendije za študente iz zapuščenih in tlačnih slovenskih pokrajin, da bi se v Ljubljani v narodnem duhu izobražili in potem kot aposteljni šli v svoje kraje, ter ljudstvo budili. Napravile pa bi se lahko tudi druge ustanove, ki bi slovenske posestnike pred gospodarskim poginom obvarovale. Kranjcem je toraj dana velika in častna naloga; naj se je krepko poprimejo, ter naj popusté politiko strahu oportunistva, samopridnosti in popustljivosti! Kranjci! oči vaših zatiranih bratov na Koroškem in Štajerskem, na Goriškem in v Trstu, v tužni Istri in v rezijanskih hribih na Beneškem, na Ogerskem in v Prekmurji, obrnjena so na vas, od vas pričakujejo pomoči! Ohrabrite se, lotite se te častne zadače, opravičite zaupanje, ki se v vas stavi!

Politični pregled.

V Ljubljani 28. septembra.

Avstrijske dežele.

Kranjskemu dežel. zboru je vlada predložila tudi vprašanje, kaj on misli o žumberškem okraju, spada li ta okraj pod Kranjsko ali pod Hrvaško. Ne vemo, kako bodo sodili o tej zadevi naši narodni poslanci. Da spada omenjeni okraj pravno pod Krajino, to je dokazano. Nasprotno pa se ne dá tajiti, da so prebivalci hrvaško-srbske narodnosti, etnografično toraj spada okraj pod Hrvaško. Povdarjalo se je enkrat, naj bi naši poslanci odrekli se prostovoljno te puste, nerodovitne zemlje, da si s tem pridobé prijateljstvo Hrvatov, katerim je na tem ožraji kaj ježeče, nam pa nič. Temu bi se dalo pa ugovarjati, da je tudi mnogo Slovencev (na štajerski meji) pod hrvaško vlado spadajočih, da se pa hrvaška vlada čisto nič ne ozira na njih jezik, ampak jim v šolah povsodi le srbsko narečje usiluje, da bi jih prej pohrvatila. Če že kedaj žumberški okraj Hrvatom odstopimo, nečemo ga dati za stonj, za sedaj pa menimo, da naj branijo naši poslanci imetje naše dežele, saj se v poznejši podobi lahko s Hrvati pobotamo.

„Trübinä“ se iz Ljubljane poroča, da bodo slovenski poslanci vsigdar dvorano zapustili, kedar bo vit. Vestenek govoriti začel, ali pa kot poročevalec na oder stopil. Tako je prav!

Ustavoverci ali nemško-liberalci so

zidovi, kje prekopi, kje zima v šatorih prebita? Kaj se nisi rotil dan svojega krsta, da ne bodeš gledal ne na očeta ne na mater? Naj se ti sin okoli tvojega vratu ovija ljubkova je te, naj mati tvoja razpuščenih las obleko svojo trga, naj ti oče leže na prag tvojega stanovanja kaj je na tem? Odpravi sina, ne maraj za materine solze, prestopi svojega očeta in teci h križu. Bodí grozen, to je pobožnost. Lepogovorci ti bodo pravili: Na-te se opira, na tebi sloni tvoja hiša, toda ljubezen do Boga in strah pred peklom bo take vezi lahko pretrgal Pridi vendar, skupaj čemo odpotovati in v puščavo se podati. Kaj delaš med svetom, ti, ki si večji ko svet! Kako dolgo bo težila senca hiš tvojo glavo? Kako dolgo boš čepel doma, ko jetnik? Pridi in svobodno k luči priletiva“

Kolika zloraba se je mogla goditi s takimi samostanstvo branečimi besedami? Kmalu so jih čitali na vseh cestnih vogalih in slišati jih je bilo na javnih prostorih. Od vseh strani vzdigne se grozen hrup. Če se je Eusebij na cesti prikazal, kmalu so ga pitali z zerkom, sleparjem, strankarjem in državskim sovražnikom. Tako sramotivno upitje ga je spremljevalo

skoro povsod, pa tudi leteči kameni so ga dohitevali. Nobeno zavetje mu ni dajalo več varnosti, celo altarji ne. Hoteli so ga celo papežu iz rok iztrgati in kakor je ta želel, da bi ga pridržal, mu je vendar svetoval, da odpotova.

Odpotoval je, toda sam in žalosten, iz negostoljubno postavljenih zidov. Pustil je ondi Bonosa, ki je bil preboječ, da bi šel za njim. Pustil je ondi ves krog svojih prijateljev v solzah in posebno je pustil tu hči svojega srca, dušo svoje duše, svoje veselje in svoj ponos pred Bogom, Flavijo, ktere solze dolgo niso mogle usahniti in ktere srce je vedno krvavelo, odkar je moral pot pregnanstva nastopiti. Za-nj ni bilo druge domovine ko Rim, ne druge družine kot krog aventinske gore.

X.

„Initia dolorum“.

Galija, kamor je bil Eusebij pribegnil, kazala je v takratnem trenutku zgodovine čuden prizor.

Naštete trume barbarjev so jo preplavile. Med Pirenejami in Alpami, med oceanom in Renom opuščavljali so deželo Kvadi, Vandali,

Sarmati, Gepridi, Alani, Heruli, Sasi, Burgundi, Alemeni, Panonci. Lepo mesto mogunsko bilo je uzeto in opljenjeno. Tisočero ljudi je ruščilo tlak svojih cerkva, tako remaska, amienskn, araska, eska. Akvitanija, kakor tudi lionska in narbonska okrajina, uzuzemši neka mest, bila je strahovito pokončana. Od zunaj meč, od znotraj glad. Osoda tuluskega mesta bila je taka, da bi se jokal. Nje škof Eksupér, ki je nesel sv. rešeno telo v košku, sveto kri pa v stekleni posodici, on edini ga je obvaroval, da ni bilo do tal razdjano. Celó Španija bi bila skoro pokončana po selivni povodnji Kimbrov.

V tem stanju vseobče bolesti, ko je bila britkost tako nezmerana, čutili so nekteri potrebnost, da preiskavajo, v čem da obstoji naloga antikristova od providnosti mu dana; iz tega pa je nastala vera, ki se je bolj in bolj razširjala, da ima kmalu priti.

Hilarij v Galiji, Basilij na vshodu, Ambrož v Lombardiji, Sulpicij Sevér v Rimu, Hrisostom v Carigradu, Gregor veliki oznanovali so enoglasno, da knez teme nastopi, ktere ga bo pa Kristus uničil z dihom svojih ust. Eusebij, kot priča tolikih nesreč zelo pretreseni misli

praktični možje. Vedno se kažejo v drugi podobni, kakor se jim ravno bolj koristno zdi. Že za časa svojega vladanja hoteli so biti vladarji in nasprotniki vlade vse ob enem, ter so za to nasprotovali lastnim ministrom. Zdaj pa kažejo zopet dvojno lice. Kedar stopijo pred ljudstvo, da bi ga navduševali za sebe, tačas povdarjajo v prvi vrsti svoje nemštvo, tačas so le nemško narodni, ter kličejo na boj zoper vladno, zoper vse narode, in celo zoper avstrijsko državo! „Avstrija naj se razbije, če mi nismo gospodarji v njej!“ tako kličejo narodnim nemškim volilcem, in ti se veselijo, da imajo tako pogumne zastopnike. Toda boja in katoške nesebičnosti so se ti možje že odvadili, zato imajo za praktične potrebe zopet drug program in druge besede. Kedar je treba kako mastno službo dobiti in državo vladati, tačas zopet pravijo: „Mi smo ustavoverci, mi smo državna stranka, nam pristoja gospodarstvo, ker smo Avstriji najbolj zvesti, ker jo le mi skupaj držimo“. Navzgor so tedaj „ustavoverci“, navdol pa „nemško liberalci“. Kako dolgo bodo še ljudi slepili s tem dvojnimi obličjem?

Obrtniški shod v Gradcu je sklenil, naj se trgovinske zbornice, ki so do zdaj ob enem tudi obrtništvo zastopale, razdvojijo na trgovinske in obrtniške zbornice, da bodo obrtniki svoje zadeve sami oskrbovali.

Nemško-liberalci imajo svoje veselje, da sta grof **Dubsky** in baron **Widmann**, ki sta dozdej eden v gosposki, drugi v zbornici poslancev, zastopala Taaffejevo osrednjo stranko, zopet popustila to stališče, ter se povrnila v naročje ustavoverne stranke. S tema dvema, ki sta že prej najrajši z ustavoverci glasovali, pač liberalcem ne bo dosti pomagano; grof Taaffe pa bo zdaj vedel, koliko se zamore zanašati na take omahljive ljudi, s kakoršnimi je on hotel nekako vago držati med centralisti in avtonomisti. Sprevidel bo zdaj, kar so že drugi davno pred njim, da se z omahovanjem na dve plati nič ne doseže, ampak da se je treba opirati le na trdno večino. Tako večino ima Taaffe v zbornici poslancev, in on se gotovo ne more pritožiti, da mu ta večina ni dosti požrtovalno služila, morda še s prevelikim samozatajevanjem. Te večine naj se oklene in naj popusti zibanje med dvema strankama, božanje centralistov in lovenje tistih omahljivih

je, da jih ne bode konec preje kot s pokončanjem sveta in zatorej si je zdel sam sebi popotnik na ladiji, ki se v valovih pogrezuje. On je le to prašal, od kod da pride antikrist, kje da bode skazoval svojo pogubovalno moč in o katerem času prav da nastopi.

Njemu se je zdelo, da se to vprašanje hitro jasni. Pridši v Pariz in zvedevši, da biva cesar Julian v svojih toplicah ne daleč od mesta na levem bregu Sene, polasti se ga zvedavnost, da bi videl tega človeka. Ugleдавšemu ga, bilo mu je vse razodeto. Ni mu bilo dvoja: to nizko čelo, ta nemirni pogled, podoben roparsko živaljemu, stisnjeni ustni, ta vegasto neprijetna postava kazala mu je antikrista. Ta je bil tedaj, sovražitelj Boga, satanov sin, krilatec brezno. „Videl sem ga in se prestrašil. Lasje na glavi so se mi strahu ježili. Moj strah je bil tolik, da mi je zastajal um in duša medlela“.

Lahko je uganiti, koliko vznemirjenosti so napravila taka pisma — pisal je bil to svojim prijateljicam v Rimu — v sredini bogoljubnega kroga. Pripravljali so se tamo na strašno nesrečo. Mnogo gospa poprodalo je svoja dobra in utrgovano med uboge raz-

móž, s katerimi je hotel ustanoviti „osrednjo“ stranko. Ako pride vsled tega Taaffe do takega spoznanja, potem se zamore odstop Widmanov in Dubskijev za nas še sreča imenovati. Da si pa Taaffe tudi v gosposki zbornici večino pridobi, to ima sam v rokah, naj le zopet nekaj novih udov od naše stranke imenuje. Po tem, kar je skušil z Widmanom, bo to morda zdaj rajši storil.

Pri volitvi **državnega poslanca** v Steyru na gorenjem Avstrijskem je zmagal konservativni kandidat Plas z 130 glasovi; liberalni ali kandidat „kmečkega društva“ je dobil 59 glasov.

Umril je na Češkem grof **Friedrich Thun**, ud gosposke zbornice, ustavoverec. Njegov naslednik, grof **Franc Thun** je pa naroden in ima pravico ustopa v gosposko zbornico. Dozdaj je bil ud zbornice poslancev, odslej pa stopi v gosposko zbornico, in bo ta za enega avtonomista več imela. Zbornica poslancev pa tudi nič ne zgubi, kajti kompromis, pe katerem je bil Franc Thun voljen, velja še nadalje, in so ustavoverci primorani, zopet za avtonomista glasovati. Nemški listi pa ustavovernim grajšakom prigovarjajo, naj zdaj svojo besedo prelomijo. To bi bili lepi kavalirji!

Iz **Bosne in Hercegovine** dohajajo čudne poročila. V Hercegovini se „roparji“ tako množijo, da je oklicana hitra (vojska) sodba za vse zločine. Mnogi hočejo vedeti, da to niso „roparji“, ampak „ustaši“, ki z avstrijsko vlado niso zadovoljni, ker ta preveč Turke podpira, kristjanom pa še vedno naklada, da morajo turškim begom tlako delati in tretjino plačevati. Če je to res, potem bo pač treba stvar sprožiti v državnem zboru, da se uprava v Bosni tako spremeni, da ne bodo dežele vladali Madjari (*Szlavy*), lahoni (*Lapena*) in Nemci, jezika nezmožni in slovanskemu narodu sovražni. Žalostno zares, da Avstrija neče umeti svoje naloge na slovanskem jugu!

Vnanje države.

Novica o snidenju našega cesarja z **ruskim** se ne potrjuje, nasprotno pa je razvidno iz brzojavk, ki jih je madjarski list „Egyetertes“ ukradel, in kjer se naš in ruski car pozdravljata prav prijazno, iz teh brzojavk je razvidno, da se ni treba bati vojske med Avstrijo in Rusijo, in ta vest je za nas tolažilna.

delilo. Taki darovi so ljudstvo, v čegar prid so bili obrnjeni, z njimi nekaj poprijaznili; a višji stanovi so se nad tem še bolj hudovali. Čutili so se osramotene, ponižane in potisnjene v neznosno položje. Razljuteni so bili, da sloveča rimska imena prostovoljno oddavajo svoje bogastvo; čutili so pa tudi, kako nevarnostipolna da je razlika med tako radodavnostjo in njih lastno skopostjo. Odtodi vsakdanja, neprestana preganjanja zoper Metelo in nje tovarišice.

Tudi Flavija imela je zbog tega dokaj trpeti. Saj tudi ona je poprodala biserje, krasotine, vse kar je imela. Upala je namreč, da s tako znebitevjo bode osramotila namere svojih rodovincev in zalege snubiteljev. V tem se je pa motila. Odkar je Eusebij odpotaval, bila je silniši nadlegana. Prestajati je morala, bi rekli, redno oblego. Ko je bila večkrat utrujena samega upiranja, pisala je o tem Eusebiju. Odgovarjal ji je v pismih na Metelo naslovljenih in sicer v tako splošnih izrazih, da ni bilo dobiti, komu da veljajo.

(Dalje prih.)

Laški katoliki hočejo pokazati, da Italija ni še tako brezverska in popačena, kakor se sploh misli, zato hočejo napraviti veliko romanje katolikov iz vseh krajev Italije k papežu v Rim še to jesen.

Albanci stojé še vedno Turkom oboroženi naproti ter jim odpovedujejo pokorščino. Derviš paša ima osem bataljonov vojakov, pa si ne upa Albancev prijeti.

Izvirni dopisi.

Novomesto, 25. septembra. (Zlata maša.) Pretečeno nedeljo obhajal je velečastiti starosta med duhovščino o. Matevž Pibernik v cerkvi č. oo. fraučiskanov, kolikor naj bolj mogoče slovesno zlato sveto mašo.

Ime mnogospoštovanega o. Matevža znano je po celem Dolenjskem, njega čisla in visoko ceni vsakdo, o njem se zamore reči, da nima ne jednega sovražnika na svetu, on drži se resničnega prigovora „nomen amicitiae et barbara corda movet“. Častiti starček pridobil si je v petdesetih letih svojega delovanja v vinogradu gospodovem, naj bode že kot učenik kršanskega nauka, katerega podučeval je pet in dvajset let na čveterorazrednej šoli v Novomestu, naj bode kot duhovni oče: posebno kot spovednik pri prostem ljudstvu, kakor tudi pri gospodi tolikanj zaslug, da bode še po smrti slovil njegov spomin. Da je v resnici čislan od vseh ljudi, o tem prepričali smo se prešlo nedeljo, kajti k zlatej maši došlo je iz vseh krajev toliko ljudstva, da je moralo polovico ljudi zunaj cerkve ostati. Ob 10. zjutraj naznanjalo je zvonjenje izvanredno svečanost, važno opravilo „daritev svete maše“, katero je imel opraviti častiti oče posebno slovesno, kajti na ta dan je preteklo 50 let, kar daroval je Vsegamogočnemu prvokrat božje jagae. Pred krasno okinčanem velkem oltarjem se zelo veliko azistencijo duhovnikov in druge odlično gospode, kajti tudi tovarši njegovi so hoteli pokazati kolikanj čislajo svojega pobožnega sobrata in prijatelja, se je začela po pridigi sv. maša. Pridigar zlatomašnika je bil novomeški kanonik prečastiti gospod Vovk. V svojem izvrstnem govoru je omenil lepih čednosti častitega očeta in skrasno zbranimi besedami popisal njegovo življenje, katero je bilo od otročjih let do dneva, ko je obhajal zlato mašo v posebni izgled mladim in starim. Ta dan ni bil samo za zlatomašnika dan radosti in posebnega veselja, kakor izrazil se je sam gospod, ampak tudi vsim, ki so bili pri slovesnosti nazoči „vsim njegovim prijateljem, znancem in duhovnim otrokom, posebno pa nam njegovim nekdanjim učencem, katere častiti gospod „kot svoje fante“ posebno ljubi in katerih se vsaki dan v molitvi spominja.

Bog ohrani ga zdravega in veselega „največjega dobrotnika človeštva in zvestega sina cerkve in države“!

Domače novice.

V Ljubljani, 29. septembra.

(Obrtniško društvo za Ljubljano.) „Laib. Zeitg.“ poroča, da mislijo nekteri ustanoviti v Ljubljani posebno obrtniško društvo. Tako društvo je bilo zdaj v Gradcu, ter je zastopalo notrajne avstrijske dežele, letos pa sklicalo skod obrtnikov v Gradec Ker pa to mesto ni primerno središče za naše slovenske dežele, priporoča se vsakako ustanova posebnega obrtniškega društva v Ljubljani.

(Obrtniškega shoda v Gradcu) so se vdeležili iz Ljubljane gospodje Šturm, Železnikar in Žitnik.

(Konfiskacija.) „Slov. Narod“ od torka bil je zopet konfisciran.

(Program za prvo dolensko „kmetijsko razstavo“ v Novomestu.) Razstava se boče vršila v prostorih prvega narodnega doma „v Novomeškeji čitalnici“, pričela se boče 2. okt. in trajala do 4. oktobra 1881. Dnevni red: V nedeljo 2. okt. ob 9. zjutraj se boče razstava slovesno odtvorila, ob 12. opoldne predavanje in demonstriranje o preiskavah mošta in vina; ob 4. popoldne, predavanje o trtni uši in demonstriranje dotičnih preparatov. Nadaljevanje demonstr. o moštih in vinskih preiskavah. V ponedeljek 3. oktobra ob 8. zjutraj začetek, ob 12. predavanje o kisanji vina in demonstriranje, predavanje o sadjoreji; ob 2. popoldne tombola na velkem trgu pred mestno hišo. Za dobitke odločil je razstavni odbor kmetijske stroje in posode. Ob 5. zvečer predavanje in demonstriranje; ob 8. zvečer banket v čitalnični restavraciji. V torek 4. oktobra ob 8. začetek, ob 12. opoldne razdelitev dobitkov. Ob 6. zvečer konec. — Vstopnina 10 kr.

(Kmetijsko predavanje.) Gosp. R. Doleneč pride 4. oktobra v Semič, kjer boče predaval o trtoreji in kletarstvu. Pozneje bo g. vodja predaval v Črnomlji in Metliki. Natančneje poročilo nam je obljubljeno.

(Konj se splašil in pobil.) Nekemu vojaku od tukajšne artilerije se je splašil lep vojaški konj, vrgel jezdeca raz sebe, potem pa dirjal tako dolgo, da se je zabodel na kol ter se hudo ranil. Konja so še včeraj pobili, ker ni bilo upanja, da bi se še ozdravil.

Razne reči.

— Amerikansko. Iz britiške Amerike piše P. Lecog (r. Lekok), misijonar v Kumberland-u, o ondotnem misijonu. Sporočilo je od 6. prosenca tega leta (Kathol. Miss. od sept.). Naš neizrečeno veliki misijon, pravi, obsega nezmérne gojzde, jezera in kamenite hribe (kamnitnike); pa ne enega oralja ledine, ki bi bila pripravna za obdelovanje. Tako imamo vero oznanovati pastirskemu narodu, ki neprenehoma kroži sem ter tje za pašo in živežem. Tudi misijonar je na popotovanji brez prestanka, po leti in po zimi, zdaj na ladiji, zdaj na sanéh, da ob kratkem rečem: on sam mora divjak biti, da bi divjake pridobil za krščanstvo. Tako sicer se zgodí, da tu in tam postavimo kako kočó, ki nam na našem popotovanji služi za kuhinjo, za ležiše, za cerkev, in kjer vsako leto po en ali dva meseca stanujemo, od koder išemo divjakov, kateri se daleč od nas pečajo z lovom in ribštvom.

Dalje popisuje, kakošni so ti divjaki, ki niso sicer vdani vsim nečednostim ameriškanih poljáa (prérij), pa vendar tudi nikakor niso svétci; prevzetni so, zaspani, leni, pa tudi pripusti kakor otroci; radi slišijo govoriti od sv. vere in kadar so spreobrnjeni, postanejo dobri kristjani. Škoda pa, da tudi tam manjka misijonarjev; le samo trije mašniki so za ondotne nezmérne prostore.

Meseca vinotoka lanskega leta je prišlo veliko števílo divjakov k Pelikarskemu jezeru in ostali so tam skor mesec dni. Ondi bivajoča misijonarja, oo. Lekok in Bonald, sta to priliko dobro in divjakom v prid obrnila, oznanovala sv. vero ter dosegla toliko, da sta krstila osem odraščanih in več otrok. Ubogi divjaki, pravi misijonar, so bili z oznanovaniami, njim čisto novimi resnicami, tako ginjeni, da so naji še le zapuščali, ko sva jim čisto do moiklosti pela in govorila. Nekteri izmed njih

so imeli prav dober spomin; ali pri drugih je bil poduk misijonarju prava poskušnja v potrpljenji.

Neka 84letna babica je imela kaj dober spomin za brezštevila „vestorje“ od strahov; imela bi bila dosti pripovedovati ves ljubi dan. Naj kdo govori o lovu, naj praša, kako se medvedji zasačijo, zajci pobijajo — vse to natančno vé; ako pa se začne z vero, ako jo hočeš naučiti naj manjši molitvico, jo zapusti ves spomin. Rekel ji je misijonar neki dan, da je nikakor ne more pustiti k sv. kratu, ker je vse prenevredna. Ženica pa se je vrgla na kolena in je jokaje prosila usmiljenja. „Kako, moj vnuk“, je rekla, „boš mogel to prenesti, da me tudi še po smrti izročiš revšini, mene, ki sem že v svojem življenji toliko mogla pretrpeti?“ Kazala je tako živo vero, pravi misijonar, da sem obljubil jo krstiti. Od tistega časa je bila vsako jutro že veliko prezgodaj pri kočnih vratih in je čakala sv. maše, pri kateri je bila s toliko pobožnostjo, da je s lehnega ganila. (Kaj, ko bi marsiktere mlačnobradne in tudi brkaste naše „štucarje“ k nji poslali v šolo?) Ob nedeljah je razen navadne obleke iz jelenjih kóž nosila v rokah tudi usnjato vrečo, v podobi nekake pastirske mavhe. Prvo nedeljo me je to jezilo, vendar nisem nič rekel (pravi misijonar); ko pa drugo nedeljo zopet vidim to vrečo v njenih rokah in sem mislil, da ima v nji „zdravilne zeliša“, to se pravi, vražje pomočke, sem jo precej oostro poprašal, če še zmeraj pri hudobnem duhu pomoči iše. „Oh moj vnuče“, je rekla, „ne bodi hud na mene! Rekel si mi, da sem najbolj nevedna ženska na zemlji in to je pač res, ker tudi najmanjše molitve ne znam k Bogu moliti. In to je, zakaj da vrečo v roci nosim.“ Nato izvleče velik zavitek brezjega lubú iz vreče, v tem je bil drugi in v drugem še tretji zvezčič; nato se je prikazal popir in poslednjič zala podoba Božje Matere s prelepo molitvo. Zdaj pripoveduje: „Ker med mašo nič ne vem govoriti, prosim Boga usmiljenja takole: Moj Bog! jaz sem tako nezumná, kakor živinče; ti pa veš vse dobre in lepe reči, ki so na tem papirji pisane, in vse te lepe in dobre reči rečem k Tebi — sprejmi jih!“

Potem je sprejela sv. krst, in do solz ginjen je bil misijonar, ko je v nekakem čolnu iz ljubja daleč proti domu odrinila, kjer je po

zimi brez kočó in živeža si morala spod snega in ledu jedila iskati. — Tudi 15letnega mladenča iz rodu, imenovanega „Podganje glave“, je krstil. Le-ta je prvi svojega naroda, ki je vidil katoliškega duhovna in je postal kristjan. V začetku svečana se je imel misijonar podati k temu daljnemu narodu — nekje na severu, blizu Hudsonsbai-a.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

Po pošti prejeman velja pri trikratnem izhajnji list za celo leto . . . 10 gl. — kr.
„ polleta . . . 5 „ — „
„ četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
„ pol leta . . . 4 „ 20 „
„ četrt leta . . . 2 „ 10 „
Posamezne številke . . . — „ 7 „

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za četrt leta . . . 1 „ 50 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

V zadnjem četrletji ostane še vse pri starem, tedaj se na „Slovenca“ naroča kakor pred.

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih nakaznicah (Postanweisungen)

Kdor je kaj na dolgu, naj vendar v tem času poravna.

Vredništvo in opravništvo.

Telegrafične denarne cene 28. septembra.

Papirna renta 77,20 — Sreberna renta 78. — —
Zlata renta 94,95 — 1860letno državno posojilo 133. —
Bankine akcije 833 — Kreditne akcije 362 — — London
117. — — — Cea. kr. cekini 5,61. — 20-frankov 9,36.

Umetne

zobe in zobovje

postavlja po najnovjšem ameriškem sostavu v zlatu, vulkanitu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolno brez bolečin s prijetnim mamilom. (12)

A. Paichel,

zobni zdravnik

poleg Hradskege mosta v I. nadstr.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarujavi, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša tvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
6 vilice iz britanskega srebra, fina in težka roba,
6 žlice iz britanskega srebra,
12 žličice za kavo, iz britanskega srebra,
1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
2 lepa svečnika,
3 fajčne posodice,
6 tae, lepo izdelane,
1 posoda za poper ali sladkor,
1 presejalnik za čaj,
6 tačice za nože in vilice

(14)

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetji, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštinih stroškov.

Važno za vsako hišo!